

Freerk Kamma, de witte Papoea, terug in Wierum

“**Freerk Kamma, de witte Papoea terug in Wierum**” is een project over een Wierumer onder de Papoea’s, zijn latere werk als gedreven cultureel antropoloog in Nederland en zijn actuele betekenis.

Uitgangspunt voor het project is het verhaal van een dorpsjongen die , na een tijd als bakker en matroos te hebben gewerkt, rond 1930 gediplomeerd zendeling wordt, met zijn gezin woont en werkt op toen NederlandsNieuw-Guinea en naderhand in Leiden promoveert als cultureel antropoloog.

De levenswijze van de oorspronkelijke bevolking van Nieuw-Guinea heeft hem zozeer aangegrepen dat hij zich zijn verdere leven onvermoeibaar inzet voor hun cultuur en belangen. Tegelijkertijd blijft hij zich sterk verbonden voelen met Wierum. Allerlei inzichten en ervaringen, die hij overzee opdeed, doordacht en opschreef, zijn ook nu nog van betekenis.

De veelzijdigheid van dr. F.C. Kamma laten we zien en horen aan een breed publiek doe een serie van activiteiten in Wierum in 2018.

Hoofdditem is een **zomertentoonstelling** in de Museum kerk in Wierum. De tentoonstelling is geopend **van zaterdag 2 juni tot en met zaterdag 16 september 2018**.

Ze wordt feestelijk ingeluid met een intercultureel muziek- en dansgebeuren op het kerkplein en een Papoea kerkdienst op zondag 3 juni. Voor verdere omlijsting zorgen lezingen, workshops, kinderactiviteiten en de onthulling van een herinneringsplaque in de muur van het geboortehuis van Kamma.

Levensloop

Freerk Kamma (1906-1987) werd zendeling in het toenmalige Nederlands Nieuw-Guinea, nu een provincie van Indonesië. Freerk Kamma was de zoon van een binnenvaartschipper uit Wierum.

Vader Kamma onderhield een beurdienst op Groningen met het skûtsje “ De Jonge Freerk”(Het skûtsje, tussen twee haakjes, hebben we kunnen achterhalen. Het ligt in Engeland in het Kennet and Avon Canal vlakbij Londen. Het wordt bewoond en op het achterdek staat, jawel, de Friese vlag.)

Freerk Kamma verbleef er van 1931 t/m 1945, de laatste drie in Japanse gevangenschap. Hij vertrok met zijn gezin in 1946 naar Nederland en ging in 1955 weer terug naar het land wat hem zo na aan het hart lag. In 1962 keerde hij terug naar Nederland (Nieuw-Guinea ging toen over in Indonesische handen) en hij ging werken bij het Volkenkundig Museum in Leiden.

In 1934 liet hij een schip bouwen, de Bantara (Heraut). Hij had er verstand van, want hij behaalde in de jaren twintig het schippersdiploma via zijn opleiding aan de visserijschool in Wierum.

Hier kon hij de Radja Ampat eilanden mee bevaren. Kamma kreeg grote belangstelling voor de Papoea's en hun cultuur. Hij leerde enkele van hun talen en nam op zijn tochten in het oerwoud altijd een bandrecorder mee om hun muziek op te nemen. Door de Papoea's werd hij erg gewaardeerd. Ze noemden hem "De witte Papoea", omdat hij een van hen was. Zo voelden ze dat en hij ondergaat zelfs een inwijdingsritueel wat nog nooit iemand ten deel was gevallen. Hij schreef boeken, o.a. zijn magnus opus "Dit wonderlijke werk" en langzamerhand ontwikkelt hij zich tot cultureel antropoloog. Later behaalt hij in Leiden zijn doctorstitel als cultureel antropoloog. Kamma overlijdt in 1987 en hij wordt begraven naast de Mariatsjerke in Wierum.

De tentoonstelling

Rond deze veelzijdige en avontuurlijke Wierumer wordt in de Museum Kerk een tentoonstelling georganiseerd. De expositie is verdeeld in 5 kamers die elk een episode uit zijn leven weergeven. De expositie omvat unieke gebruiksvoorwerpen en kunst uit Nieuw-Guinea, correspondentie van Freerk Kamma, boeken enz. en er wordt filmmateriaal gedraaid in de voormalige kerkeradskamer.

De openingstijden: We zijn nog druk bezig om vrijwilligers te vinden die tijdens de openingsuren aanwezig willen zijn. Daar hangt het vanaf hoeveel dagen de expositie te bezichtigen is. In elk geval wordt dat dondagmiddag, vrijdagmiddag en de hele zaterdag.

Opening en feest op het kerkplein

De opening vindt plaats in de Museum Kerk om 12.30 uur.

Het feest barst los om plm. 13.15 uur. Op het kerkplein. Daar treden o.a. op:

- Een **bekende Friese toneelspeler** die ons rondleidt door het boeiende leven van Freerk Kamma.
- De Papoea Zang en Dansgroep **Mambesak**.
- Het mannenkoor **Armada** met o.a. authentieke Papoea roeliedereren, met begeleiding van tifa's.
- Het **Wierumer Popkoor**. Niet zo lang geleden opgericht, maar het heeft volgens kenners in korte tijd een verrassend hoog niveau bereikt.
- De **Dockumer Skotsploeg**. Waar Mambesak ons de dansen laat zien van West Papoea, zo pakt de Skotsploeg uit met enkele Friese dansen. De Skotsploeg bouwde in de loop van de jaren een levendig en modern palet op van oude Friese volksdansen.
- **SDG**, het fanfare orkest uit Paesens-Moddergat. Als de genodigden voor de opening met voorop Mambesak naar het kerkplein lopen, worden ze verwelkomd door SDG met het Friese volkslied. SDG had graag naar het concours op Schiermonnikoog willen gaan; maar ze laten hier verstek gaan, omdat ze dit feest niet wilden missen. Ze geven zaterdag twee keer acte de présence.

Het feest duurt tot plm. 16.30 uur. Mambesak sluit dan af met originele Papoea muziek en dans. Die zodanig begeestert dat het publiek er niet aan ontkomt om de aanwezige Papoea's in hun dansuitvoering te volgen. **Dat wordt een denderend slot!!**
Wat er verder gebeurt: U ervaart het op 2 juni.

Rond het feestterrein en langs de dijk staan **enkele tientallen stands**. Stands met streekproducten, voorlichting zonnepanelen, Yohanna Kurni verkoopt de echte saté broodjes en heeft een stand met Papoea artikelen, Nellie Wambrau importeert Papoea artikelen uit Biak en verkoopt die ten behoeve van een goed doel in haar geboorteland, natuurlijk is er een verkooppunt met gebakken verse vis uit de Waddenzee, Mambesak heeft een stand waarin ze aandacht vragen voor een vrij en onafhankelijk West Papoea, enz.

Kerkdienst

Uiteraard zullen Papoea's bij de opening en het pleinfeest zijn. Zij zullen de nacht van 2 op 3 juni logeren bij families in Wierum en omgeving. Dit om de Papoea kerkdienst op zondag 3 juni te kunnen bijwonen. Medewerking is er o.a. van het Leeuwarder Kwartettekoar o.l.v. Hindrik van der Meer en aan Papoea zangduo.

Catalogus en boeken

Ds. Bernard Keizer stelt **de catalogus** samen. Het wordt geen droge opsomming van voorwerpen, maar hij lardeert de uitgave met biografische elementen en verhalen.

Freerk Kamma schreef ook **een kinderboek(je)** over zijn jeugd in Wierum. Het lag nog steeds op de plank om uitgegeven te worden (Het kwam er niet van).

Dankzij een donatie van Harry en Corrie Kamma (kinderen van Freerk) kan het boek nu uitgegeven worden. Kamma kon goed een verhaal vertellen en dat navenant op papier zetten. Het kinderboek komt vóór 2 juni uit.

Er zijn **veel boeken** geschreven over Nieuw-Guinea. En er worden nog boeken over geschreven. Een tiental uitgaven worden ter verkoop aangeboden tijdens de tentoonstelling.

Lezingen en workshops

In de aanloop naar 2 juni worden enkele kleinere activiteiten georganiseerd.

- Op maart laat **Reinder Tolsma** ons foto's van oud-Wierum uit de tijd van Kamma **zien** en ook recentere opnames. Hij kan daar boeiend over vertellen en ....hij heeft verhalen en mooie anekdotes in zijn Wierumer repertoire.
- **Piet Beintema** uit Dokkum maakte een studie van de 2 boeken "Dit wonderlijke werk" van Freerk Kamma. Hij vertelt hoe hij Kamma uit deze boeken leerde kennen en wat hij opstak van deze bijzondere Wierumer.
- Bij voldoende belangstelling wordt er een **workshop Maro schilderen** gehouden.

Een Maro is een boombastschildering. Op enkele eilandjes in het Sentani meer (bij het vroegere Hollandia) wordt deze eeuwenoude kunst nog steeds beoefend. De bewoners stuurden graag enkele blanco boombaststukken naar Wierum. Mevrouw Raap uit Burgum wijdt de deelnemers/sters in in deze kunst. De cursus houdt ook in dat men een (fors) stuk boombast mee krijgt naar huis, als men dat wil. De bedoeling is dan dat er een Wierumer afbeelding op aangebracht wordt (schaap op de dijk, vissersboot op het wad, zeemeeuw, enz.). Deze stukken worden tentoongesteld.

U kunt zich hiervoor alvast aanmelden bij Lieneke Weidenaar (telefoon: 0519 589214; e-mail: mts.weidenaar@kpnmail.nl).

- Er staat meer in de stijgbeugels. U hoort daar nog van.

Geboortehuis van Freerk Kamma

Op zaterdag 16 september wordt het Kamma project afgesloten.

Dan zal een plaquette worden onthult die aangebracht wordt in de muur van het geboortehuis van Kamma.

Het programma rond deze afsluitende gebeurtenis kent nog de status "in wording".

En verder

Klik regelmatig even naar Kamma, de witte Papoea. Zodra er nieuws te melden is, wordt dit direct aan u gemeld.

Het bestuur van de stichting "Kamma, de witte Papoea, terug in Wierum".

Ds. Bernard Keizer (voorzitter)

Lieneke Weidenaar (secretaresse)

Lút Meinsma (penningmeester)

Jan Prins (programmamanager)

Adviseurs:

Herman Aarts (samensteller expositie)

Feije Duim (antropoloog, 10 jaar Nieuw-Guinea)

Iko Zijlstra (Nw. Guinea veteraan)

Nancy Jouwe (Papoeakenner)

Harry en Corrie Kamma (kinderen van Freerk Kamma)

